

پله اول یادگیری

کلید واژه‌ها:
تدریس، تدریس اندیشه ورزانه، معلم

ارتقای نگرش مثبت دانش آموزان به آموزش زبان انگلیسی

اشاره

آموزش زبان انگلیسی یا هر زبان خارجی دیگری، مشکل خاص ما ایرانیان نیست، بلکه در هر کشوری به نوعی وجود دارد. با توجه به عنوان این مقاله، به نظر می‌رسد مشکل اصلی در این زمینه، «نگرش منفی» یا حداقل نگرش نه چندان مثبتی است که دانش آموزان همه کشورها اصولاً به زبان‌های بیگانه دارند؛ طوری که حتی آموزش زبان عربی هم در کشور ما از این جهت تفاوتی با زبان انگلیسی ندارد. منظور از نگرش منفی هم این است که دانش آموزان از همان آغاز با این زبان احساس بیگانگی می‌کنند و حتی تا آخرین سال دوره متوسطه آن را غریبه می‌پندارند و همواره با «نگاه غرض‌آلود» به آن می‌نگرند. نتیجه این که یاددهی و یادگیری این زبان با دشواری بسیار صورت می‌گیرد و در نهایت هم چنان که می‌دانیم، نمره متوسط یا میانگین دانش‌آموختگان ما از زبان انگلیسی پس از حداقل هفت سال زبان خواندن در آزمون‌های ورودی دانشگاه‌ها بسیار پایین است.

مقاله‌ای که می‌خوانید، از این جهت اهمیت دارد که نویسندگان آن «اهل یونان» هستند؛ یعنی کشوری که هم‌چون ما زبان انگلیسی در مدارس آن به عنوان زبانی بیگانه تدریس می‌شود و به احتمال زیاد، یونانی‌ها هم با مشکلاتی چون مشکلات ما در ایران روبه‌رو هستند. ما مطالعه این مقاله را علاوه بر دبیران زبان انگلیسی، به دیگر معلمان عزیز توصیه می‌کنیم، زیرا حاوی نکاتی است که ممکن است در ایجاد نگرش مثبت به درس‌های دیگر هم به کار آید.

رشد به مشارکت و توانایی زبانی بیشتری برخوردارند. نگرش دانش‌آموزان به زبان بیگانه، تحت تأثیر عوامل چهارگانه روابط معلم-دانش‌آموز، فضای کلی کلاس، فعالیت‌ها و مواد آموزشی شکل می‌گیرد.

مقاله‌ای که در این مورد می‌خوانید، ماهیتاً کاربردی است و هدف آن ارائه راهبردها و پیشنهادهایی عملی است که

نحوه نگرش زبان‌آموزان هر کشور نسبت به زبان بیگانه‌ای که می‌آموزند، بر میزان یادگیری آن‌ها تأثیرگذار است. این موضوع مورد توافق بسیاری از صاحب‌نظران است. دانش‌آموزانی که مثلاً نسبت به یادگیری زبان انگلیسی نگرش مثبتی دارند، نه تنها کمتر در معرض اضطراب ناشی از یادگیری زبان بیگانه قرار می‌گیرند، بلکه از انگیزه و تمایل

می‌تواند به معلمان زبان انگلیسی کمک کند تا نگرش مثبت دانش‌آموزان خود را نسبت به یادگیری این زبان به عنوان زبانی خارجی افزایش دهند.

روابط معلم- دانش آموز

معلمان می‌توانند با دانش‌آموز خود رابطه دوستانه ایجاد کنند. با فرض این که شما، خواننده این مطلب، دبیر زبان انگلیسی هستید، برخی از رفتارهای مناسب را که می‌توانند بر این رابطه تأثیر بگذارند، یادآور می‌شویم:

۱. رفتار هر روز شما در کلاس درس اهمیت دارد. همه ما می‌دانیم که بیشتر دانش‌آموزان از معلمان خود الگو برداری می‌کنند. بنابراین، معلمان برای برانگیختن دانش‌آموزان به یادگیری زبان انگلیسی، باید خودشان علاقه‌مند به این زبان، خوش اخلاق و صمیمی باشند. پس، به دانش‌آموزانتان نشان دهید که واقعاً به آن‌ها توجه دارید و بیش از آن که بخواهید از آن‌ها انتقاد یا خطایشان را تصحیح کنید، قصد دارید کمکشان کنید تا در به کارگیری زبان انگلیسی «مهارت» پیدا کنند. از آن‌جا که دانش‌آموزان، معلمان را دوست دارند که رفتاری صمیمانه و قابل اعتماد داشته باشند و به آن‌ها اهمیت بدهند، همیشه برای تدریس آمادگی داشته باشید و نسبت به پاسخ‌گویی به سؤالات دانش‌آموزانتان ابراز علاقه کنید.

۲. با دانش‌آموزان خود صمیمی و صادقانه برخورد کنید. ایجاد صمیمیت و یکرنگی از دو طریق کلامی (به زبان آوردن کلمات مزاح‌گونه و نامیدن دانش‌آموزان با اسم کوچک) و غیر کلامی (برقراری ارتباط از طریق نگاه کردن و رفتارهای مثبت از قبیل لبخند زدن) امکان‌پذیر است. چنین رفتارهایی در ایجاد انگیزه برای یادگیری مؤثر است و از اضطراب ناشی از یادگیری زبان بیگانه می‌کاهد.

۳. بدون توجه به میزان مهارت زبانی دانش‌آموزان، به همه آن‌ها فرصت کافی برای پاسخ‌گویی بدهید.

اگر دانش‌آموزی قادر نیست به سؤال شما پاسخ دهد، به جای نام بردن از دانش‌آموز دیگر، به همان دانش‌آموز کمک کنید تا بتواند پاسخ را پیدا کند. برای این کار می‌توان از تکنیک‌های زیر استفاده کرد:

- فکر کردن با صدای بلند

- راهنمایی با ایما و اشاره

- بازخورد مناسب دادن به او

۴. کمک به دانش‌آموز برای تکمیل تمرین یا پاسخ سؤال از همه دانش‌آموزان به یک اندازه انتظار داشته باشید.

تفاوت‌هایی مانند جنسیت، قومیت، پیشینه خانوادگی و مانند این‌ها، نباید بر انتظارات شما از دانش‌آموزان تأثیر بگذارد. همواره به خاطر داشته باشید که در آموزش زبان انگلیسی، مشارکت فعال، عامل اصلی برای ترغیب دانش‌آموزان در یادگیری این زبان است و معلمان باید به شرکت دادن همه آن‌ها در کلاس درس اهتمام ورزند. پس به منظور جلوگیری از بروز رفتارهایی که سطح انتظارات شما را از برخی دانش‌آموزانتان پایین می‌آورد، باید از کاربرد این شیوه‌ها در کار خود اجتناب کنید:

- شرکت ندادن دانش‌آموزان ضعیف در پاسخ‌گویی به

سؤالات:

- کمتر راهنمایی کردن دانش‌آموزانی که در دادن پاسخ مشکل دارند (پاسخ را نمی‌دانند، فراموش کرده‌اند، قادر به بیان منظور خود نیستند و...):

- کم‌توجهی به دانش‌آموزانی که عملکرد ضعیفی دارند؛ - انتقاد از دانش‌آموزان ضعیف در مواقعی که از آن‌ها اشتباهاتی سر می‌زند؛

- کمتر لبخند زدن، کمتر منتظر ماندن برای دریافت پاسخ، دورتر ایستادن یا نگاه نکردن به دانش‌آموزان ضعیف؛

۵. علت بی‌علاقگی دانش‌آموز به زبان انگلیسی را که می‌تواند ناشی از شکست‌های پیشین او باشد، شناسایی کنید. معمولاً شکست‌ها برای مثال کسب نمره پایین در امتحان)، مهم‌ترین عامل پایین آمدن انگیزه و عزت نفس دانش‌آموزان هستند. یکی از اولویت‌هایی که در امر آموزش باید به آن توجه شود، این است که با وجود عملکرد قبلی بد یک دانش‌آموز، با او به گونه‌ای رفتار کنید که نشان دهد شما موفقیت بعدی او را خواهید دید. به چنین دانش‌آموزانی بگویید که انتظار دارید همه‌شان یک «شروع تازه» داشته باشند. نشان دهید که به توانایی‌هایشان ایمان دارید و در کنارشان هستید تا به آن‌ها کمک کنید.

۶. دانش‌آموزان را به طور مناسب و به فراخور حال هریک تشویق کنید.

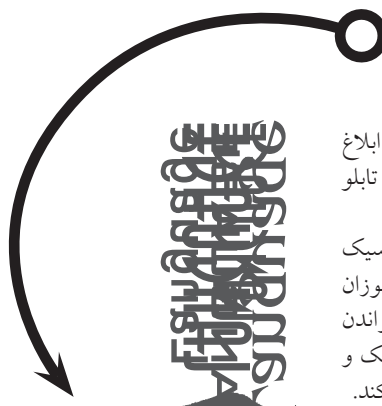
تشویق می‌تواند منتقل‌کننده «تأثیر مثبت معلم» باشد و این امری بدیهی است. با این حال، تشویق در چنین درسی باید متناسب با «عملکرد زبانی» دانش‌آموزان صورت پذیرد. برای مثال، اگر دانش‌آموزی خیلی ضعیف را برای پاسخ دادن به یک سؤال ساده بیشتر از اندازه تشویق کنید، ممکن است این رفتار در نزد دانش‌آموزان دیگر این گونه تفسیر شود که شما نسبت به توانایی‌های او اعتماد کافی ندارید و به اصطلاح او را خیلی دست کم می‌گیرید! بنابراین تشویق باید متناسب و در زمان مشاهده عملکرد مورد انتظار انجام شود. انتقاد هم باید با هدف بیان روش عملکرد بهتر به دانش‌آموزان و به دور از هر گونه موضع‌گیری‌های شخصی، یا شتمات و سرزنش باشد.

ایجاد فضای روانی مثبت در کلاس

ایجاد نوعی «اتحاد کلاسی» که در آن دانش‌آموزان هنگام سخن گفتن به زبان انگلیسی، احساس آزادی بیان داشته باشند، بسیار حائز اهمیت است. منظور این است که معلم باید فضایی در کلاسی ایجاد کند که در آن خطاهای بچه‌ها، خود به عنوان بخش طبیعی پیشرفت زبانی تلقی شوند. اگر خطاها مورد تمسخر قرار بگیرند، بعضی از دانش‌آموزان ممکن است از ایجاد ارتباط دچار هراس شوند و در نتیجه تمایلی به برقراری ارتباط با استفاده از زبان بیگانه نداشته باشند. به نظر ما برای ایجاد فضای کلاسی دوستانه و بدون اضطراب، این پیشنهادها می‌تواند سودمند باشد:

۱. در تمرین‌های گفتاری، از قطع کردن صحبت دانش‌آموزان برای تصحیح‌های لحظه‌به‌لحظه و بیش از اندازه خطاهایشان اجتناب کنید. زیرا این کار می‌تواند دانش‌آموز را نسبت به سخن گفتن برای تمرین زبان جدید

معلم باید
فصلنامه علمی
و پژوهشی
آموزشی
و تربیتی
زبان
انگلیسی

سازمان‌دهی مؤثر کلاس ضرورت دارد. به منظور ابلاغ قوانین وضع شده به دانش‌آموزان، نصب آن‌ها بر تابلو اعلانات، روش خوبی به نظر می‌رسد.

۵. تعدادی منابع کمک آموزشی نظیر «کتاب‌های کلاسیک زبان انگلیسی» به کلاس بیاورید و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید. این کار می‌تواند به ایجاد انگیزه برای خواندن متون انگلیسی معتبر (مانند ادبیات) در زبان‌آموزان کمک و آن‌ها را با فرهنگ و تاریخ انگلستان (یا آمریکا) آشنا کند.

با دادن تکالیف و متون معتبر به دانش‌آموزان، مواد آموزشی را کامل کنید

کمبود تکالیف و مواد آموزشی مناسب و انگیزه‌بخش، موجب می‌شود دانش‌آموزان نسبت به یادگیری زبان انگلیسی به عنوان زبان بیگانه نظر منفی پیدا کنند. برعکس، مواد آموزشی مناسب و معنادار، توانایی‌های شناختی آن‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد و در آن‌ها انگیزه ایجاد می‌کند. این امکان هم‌چنین علاقه و انگیزه روحی آن‌ها را نیز افزایش می‌دهد. اگر معلمان احساس کنند مواد درسی موجود، متون معتبر کافی را در بر ندارند، باید خودشان با دادن تکالیف و متن‌های مناسب این ضعف را برطرف کنند. مواد و تکالیف معتبر باید براساس راهبردهای زیر انتخاب شود:

- الف) با علاقه، دانش و تجربیات روزمره دانش‌آموزان مربوط باشند.
- ب) از طریق ایجاد فعالیت‌ها و تکالیفی که برای استفاده از زبان انگلیسی در جهت اهداف ارتباطی صحیح ضروری هستند، استقلال زبان‌آموزان را پرورش دهند.

نتیجه

هریک از عواملی که ذکر شد، تأثیر زیادی بر افزایش نگرش‌های مثبت در دانش‌آموزان نسبت به یادگیری زبان انگلیسی به عنوان زبان دوم دارد. با وجود این، چون این عوامل وجوه مشترک دارند، برای بالا بردن نگرش مثبت، ترکیبی از همه آن‌ها لازم است.

هم‌چنین، معلمان زبان انگلیسی باید توجه داشته باشند که اصول و روش‌های مذکور، راهکارهایی عمومی‌اند و باید آن‌ها را با نیازهای دانش‌آموزان و موقعیت‌های متفاوت تدریس تطبیق دهند.

بالا بردن نگرش‌های مثبت در اثنای یادگیری زبان انگلیسی به عنوان زبانی بیگانه، فرایندی پویاست. معلمان باید دائماً در حال مشاهده کلاس و دانش‌آموزان خود باشند. به این طریق آن‌ها قادر خواهند بود منشأ نارضایتی دانش‌آموزان را تشخیص دهند و دلایل سوءرفتار، بی‌انگیزگی برای یادگیری و عملکرد پایین را شناسایی کنند.

پی‌نوشت

1. A fresh start
2. Classroom community

منبع

the international TESL Journal

بی‌انگیزه کند.
۲. در تصحیح خطاهای نوشتاری دانش‌آموزان، از روش غیرمستقیم استفاده کنید.

صاحب‌نظری گفته است: به جای تصحیح یکایک خطاهای دانش‌آموزان، آن‌ها را از نوع و محل وقوع خطا آگاه سازید. چرا که دانش‌آموزان اصولاً در مواجهه با نوشته‌های خود که مملو از موارد تصحیح شده توسط معلم است، اعتماد به نفس خود را از دست می‌دهند و احساس شکست و بی‌انگیزگی می‌کنند.

۳. مجموعه‌ای از مقررات کلاسی منصفانه را وضع کنید که شامل حال همه دانش‌آموزان بشود.

مثلاً برای همه دانش‌آموزان این موضوع را روشن کنید که مسخره کردن پاسخ اشتباه دوستان خود، انجام ندادن تکلیف و بروز این‌گونه رفتارهای نامناسب، به هیچ عنوان پذیرفته نیست.

۴. در کلاس فضای همکاری متقابل ایجاد کنید. طرح‌های گروهی، چه بلند مدت و چه کوتاه مدت، به جای برنامه‌های روزانه می‌تواند دانش‌آموزان را در معرض فرایند یادگیری زبان قرار و انگیزه آن‌ها را افزایش دهد. این کار باعث می‌شود دانش‌آموزان احساس کنند برون‌داد زبانی آن‌ها دائماً در حال ارزیابی نیست. در نتیجه زبان‌آموزان تمایل بیشتری به تمرین نشان می‌دهند و به جای تأکید بر صحت موارد جزئی زبانی، بر ارتباط مؤثر، که بهره‌وری آن بیشتر است، تمرکز دارند. مزیت دیگر کار گروهی این است که همه دانش‌آموزان در آن‌ها نقشی فعال ایفا می‌کنند. در نتیجه هم باعث بالا رفتن اعتماد به نفس آن‌ها می‌شود و هم به آن‌ها مهارت‌های مشارکت و همکاری را می‌آموزد.

ایجاد فضای کلاسی جذاب

اگرچه متأسفانه بسیاری از معلمان نسبت به اهمیت محیط فیزیکی جذاب و انگیزه‌بخش بی‌توجه‌اند، با وجود این، می‌توانند از محیط کلاسی خود با هر وضعیتی که دارد و در آن یاددهی و یادگیری اتفاق می‌افتد - بهره‌برداری کنند. پیشنهادهای عملی زیر، راهکارهایی است که شما می‌توانید به منظور بهبود وضعیت کلاسی خود، از آن‌ها استفاده کنید:

۱. به چگونگی و ترتیب نشستن دانش‌آموزان توجه کنید. برای مثال، شما می‌توانید در کارهای گروهی یا دونفره با قرار دادن سه یا چهار نیمکت در کنار یکدیگر، باعث تشویق دانش‌آموزان و تسهیل ارتباط و همکاری بین آن‌ها شوید.

۲. از تابلوی اعلانات و مکان‌های دیگری در کلاس، که امکان ارائه کارهای دانش‌آموزان بر آن‌ها وجود دارد، استفاده کنید. این مکان‌ها برای به نمایش گذاشتن کارهای دانش‌آموزان مانند تکالیف و طرح‌های گروهی مناسب‌اند.

۳. پوسترها، نقشه‌ها و بریده‌های روزنامه می‌تواند به منظور ایجاد انگیزه برای بحث‌های کلاسی مورد استفاده قرار گیرد. پوسترها هم‌چنین می‌توانند دانش‌آموزان را با عناصر فرهنگی کشورهای انگلیسی زبان آشنا کنند.

۴. وضع قوانین و ابلاغ دستورالعمل‌های کلاسی برای